

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ ПІДРОЗДІЛ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
«ІРПІНСЬКИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ КОЛЕДЖ»



ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. директора коледжу

Н.В. Ільченко

2019 р.

ПРОГРАМА

з української мови

для вступних випробувань абітурієнтів, які вступають
на навчання за освітньо-професійною програмою
підготовки молодшого спеціаліста на основі базової
загальної середньої освіти на спеціальності:

- 071 «Облік і оподаткування»
- 072 «Фінанси, банківська справа і страхування»
- 075 «Маркетинг»
- 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
- 123 «Комп'ютерна інженерія»

Розглянуто і схвалено
на засіданні предметної екзаменаційної комісії

Протокол № 29 від 15.03. 2019 р.

Голова предметної комісії [Signature] О.О. Федоровська

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Українська мова – державна мова України. Вона неоціненна національна святиня, скарбниця духовних надбань, запорука його подальшого культурного прогресу. Як навчальний предмет українська мова виконує важливі освітні функції. Головна функція рідної мови полягає в тому, що вона є засобом спілкування, пізнання культурних цінностей. Як форма вияву національної й особистісної свідомості вона є засобом самопізнання, саморозвитку і самореалізації людини. Вільне володіння рідною мовою забезпечує реалізацію творчих можливостей людини в усіх сферах життя.

Програму для вступних випробувань розроблено з урахуванням чинних програм з української мови для 5–9 класів.

Мета програми – спрямувати підготовку абітурієнтів для вступних випробувань.

Програма з української мови передбачає теоретичну підготовку абітурієнтів: знання звукового складу мови, лексичного багатства, частин мови, синтаксису простого та складного речення, а також практичну: визначення співвідношення звуків і букв у словах та наголос у словах, удосконалення навичок правопису, розрізнення багатозначних слів і омонімів, типів переносного значення слова, удосконалення навичок відмінювання іменних частин; визначення видів односкладних, складних речень (підрядних, сурядних, безсполучникових, змішаного типу) та вживання розділових знаків.

Матеріал програми розподілено за розділами: «Фонетика. Графіка», «Лексикологія. Фразеологія», «Будова слова. Словотвір», «Морфологія», «Орфографія», «Синтаксис і пунктуація», «Способи відтворення чужого мовлення», «Розвиток мовлення».

Вступне випробування з предмету «Українська мова» для абітурієнтів, які вступають на навчання за освітньо-професійною програмою підготовки молодшого спеціаліста на основі базової загальної середньої освіти, проводиться в письмовій формі (диктант).

Основні вимоги до знань і умінь абітурієнтів

Абітурієнт повинен знати:

- що вивчають основні розділи науки про мову;
- основні орфоепічні, орфографічні, пунктуаційні правила;
- морфологічні ознаки та синтаксичну роль частин мови;
- загальні відомості про просте і складне речення, однорідні члени речення, речення із вставними словами, відомості про відокремлені та уточнюючі члени речення, пряму мову;
- основні поняття мовлення і спілкування;
- норми українського мовленнєвого етикету.

Абітурієнт повинен вміти:

- знаходити вивчені орфограми, пояснювати їх, правильно писати слова з вивченими орфограмами, знаходити і виправляти орфографічні помилки;
- обґрунтувати вживання розділових знаків за допомогою вивчених правил;
- правильно вживати в мовленні речення, різні за будовою та метою висловлення;
- самостійно здобувати знання, працювати з навчальною літературою;
- користуватися словниками різних типів;
- дотримуватися норм українського мовленнєвого етикету.

ПЕРЕЛІК РОЗДІЛІВ І ТЕМ

Фонетика. Графіка

Фонетика як розділ мовознавства. Звуки мови. Голосні й приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінки і глухі. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Склад. Складоподіл. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Подвоєння та подовження приголосних. Зміни приголосних при словотворенні. Сполучення *йо, во*. Правила переносу слів.

Лексикологія. Фразеологія

Лексикологія як розділ мовознавства. Лексичне значення слова. Однозначні та багатозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Власне українська та іншомовна лексика. Лексика української мови з погляду активного й пасивного вживання (архаїзми та неологізми). Поняття про фразеологізми.

Будова слова. Словотвір

Будова слова. Значущі частини слова. Словотвір. Основні способи словотворення в українській мові: префіксальний, префіксально-суфіксальний, суфіксальний, без суфіксальний, складання слів або основ, перехід однієї частини мови в іншу.

Морфологія

Морфологія як розділ мовознавчої науки про частини мови.

Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід і число іменників. Відмінки іменників. Відміни іменників. Особливості відмінювання іменників. Невідмінювані іменники в українській мові. Особливості творення іменників.

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди іменників за значенням: якісні, відносні та присвійні. Ступені порівняння якісних прикметників, способи їх творення (проста та складна форми). Особливості відмінювання прикметників (тверда та м'яка групи). Творення прикметників.

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди числівників за значенням: кількісні й порядкові. Групи числівників за будовою: прості й складені. Відмінювання кількісних і порядкових числівників. Творення числівників.

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди займенників за значенням: особові, зворотний, присвійні, вказівні, означальні, питальні, відносні, неозначені, заперечні. Особливості їх відмінювання. Творення займенників.

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Види дієслів: доконаний і недоконаний. Часи дієслова: минулий, теперішній, майбутній. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного і наказового способів дієслів. Словозміна дієслів I і II дієвідміни.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні і пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на **-но, -то**.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники доконаного й недоконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот.

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий.

Прийменник як службова частина мови. Група прийменників за походженням: непохідні (первинні) й похідні (вторинні, утворені від інших слів). Групи прийменників за будовою: прості, складні й складені.

Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні (єднальні, протиставні, розділові) й підрядні (часові, причинові, умовні, способу дії, мети, допустові, порівняльні, з'ясувальні, наслідкові). Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені).

Частка як службова частина мови. Групи часток за значенням і вживанням: формотворчі, словотворчі, модальні.

Вигук як частина мови. Групи вигуків за походженням: непохідні й похідні. Значення вигуків.

Орфографія

Правопис ненаголошених голосних. Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Правопис префіксів і суфіксів. Правопис слів іншомовного походження. Правопис великої літери. Правопис складних слів.

Написання чоловічих і жіночих імен по батькові, прізвищ. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис *н* та *ни* у прикметниках, дієприкметниках і прислівниках. Написання частки *не* з різними частинами мови. Особливості написання числівників і займенників.

Синтаксис і пунктуація

Словосполучення. Будова і тип словосполучень за способом вираження головного слова.

Просте речення. Види речень у сучасній мові: за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (односкладні й двоскладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю чи відсутністю необхідних членів (повні й неповні); за наявністю чи відсутністю ускладнювальних засобів (ускладнені й неускладнені). Розділові знаки в кінці речення. Головні члени речення. Типи присудків: простий і складений (іменний і дієслівний). Тире між підметом і присудком. Другорядні члени речення (додаток, означення, обставина) і способи їх вираження. Прикладка як різновид означення. Розділові знаки при прикладках і порівняльних зворотах. Речення двоскладні і односкладні. Види односкладних речень. Однорідні члени речення, розділові знаки при них. Однорідні та неоднорідні означення. Звертання і вставні слова (словосполучення, речення). Розділові знаки при них. Відокремлені другорядні члени речення (в тому числі уточнюючі). Розділові знаки при відокремлених членах.

Складне речення. Типи складних речень.

Складносурядне речення. Єднальні, протиставні та розділові сполучники в складносурядному реченні. Складнопірядне речення. Основні види пірядних речень. Складне речення з кількома пірядними. Розділові знаки в складносурядному і складнопірядному реченнях. Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому реченні. Складне речення з

різними видами сполучникового і безсполучникового зв'язку. Розділові знаки в ньому.

Способи відтворення чужого мовлення

Пряма й непряма мова. Цитата. Діалог. Розділові знаки при прямій мові, цитаті, діалозі.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Український правопис/ НАН України, Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні; Інститут Української мови. - К.: Наукова думка, 1997.
2. Глазова О.П. Українська мова: Підручник для 10 класу. – К: Зодіак, 2010.
3. Заболотний О.В., Заболотний В.В. Українська мова: Підручник для 10 класу. Рівень стандарту. – К: «Генеза», 2010.
4. Заболотний О.В., Заболотний В.В. Українська мова: Підручник для 11 класу. Рівень стандарту. – К: «Генеза», 2012.
4. Заболотний О.В., Заболотний В.В. Українська мова: Підручник для 11 класу. Рівень стандарту. – К: «Генеза», 2012.
5. Плющ М.Я. Українська мова: Підручник для 10 класу. – К: Освіта, 2010.
6. Радченко І. Орфографія української мови. Просто про складне / Українська мова та література. Бібліотека «Шкільний світ», № 4, 2008.
7. Юшук І.П. Українська мова. Практикум з правопису української мови. – К.: Освіта, 2007.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Вступне випробування проводиться в письмовій формі (диктант). Перевірці підлягають уміння правильно писати слова на вивчені орфографічні правила та словникові слова, визначені для запам'ятовування; уміння ставити розділові знаки відповідно до опрацьованих правил пунктуації; уміння належним чином оформлювати роботу.

На проведення атестації відводиться 1 астрономічна година. Відлік часу ведеться від початку читання тексту. Використання абітурієнтами допоміжних джерел (словники, довідники, підручники тощо) не допускається.

Обсяг тексту диктанту відповідає вимогам чинної програми з української мови для 5-9 класів.

Методика проведення вступного випробування з української мови (диктанту)

Методика проведення диктанту є традиційною, узвичаєною, виробленою у своїх головних рисах, проте проведення вступного випробування у формі диктанту має певні особливості.

Вид роботи й назву тексту записується на дошці. Спочатку читається весь текст, після чого не дає ніяких пояснень щодо його змісту, правописних особливостей та тлумачення значень використаних у ньому слів. Можуть даватися тільки коментарі формального характеру, як-от: розміщення заголовку, запис автора чи джерела тексту та ін.

Після прочитання всього тексту читається перше речення повністю, а абітурієнти тільки уважно слухають його. Далі це саме речення диктується для запису частинами, причому кожна частина, як правило, читається тільки один раз (частиною в цьому випадку слід вважати словосполучення з двох-п'яти слів або частину складного речення приблизно з тією ж кількістю слів). Можна повторно прочитати частину речення, якщо вона велика за обсягом, у ній змінено нормативний порядок слів або під дією певних зовнішніх чинників абітурієнти

недочули якогось слова або словосполучення. Після того як абітурієнти запишуть усе речення, його слід прочитати повністю повторно, щоб вони мали змогу перевірити записане.

У такий спосіб диктується кожне речення тексту. Обов'язково вказується місце поділу тексту на абзаци. Після запису всього тексту він читається ще раз від початку до кінця (паузи між реченнями, дещо триваліші від звичайних). Текст слід диктувати виразно, відповідно до норм літературної мови, з правильним наголошуванням слів та інтонуванням звукового потоку, у такому темпі, щоб абітурієнти встигали вільно його записувати.

Після повторного читання всього тексту диктанти збираються. Часу для додаткової перевірки виділяти не слід: сумніви щодо правописного оформлення роботи абітурієнти повинні вирішувати в процесі написання.

Оцінювання правописних (орфографічних і пунктуаційних) умінь абітурієнтів

Основною формою перевірки орфографічної та пунктуаційної грамотності є текстовий диктант. Матеріалом є текст, доступний для абітурієнтів. Перевірка здійснюється за традиційною методикою. Обсяг диктанту – 180-190 слів. У визначенні кількості слів у диктанті враховують як самостійні, так і службові слова.

Текст записується абітурієнтом з голосу члена предметної екзаменаційної комісії.

Диктант оцінюється однією оцінкою на основі таких критеріїв:

- орфографічні та пунктуаційні помилки оцінюються однаково; виправляються, але не враховуються такі орфографічні і пунктуаційні помилки: 1) на правила, які не включені до шкільної програми; 2) у передачі так званої авторської пунктуації.

- повторювані помилки (помилка у тому ж слові, яке повторюється у диктанті кілька разів), вважаються однією помилкою; однотипні помилки (на одне й те ж правило), але у різних словах вважаються різними помилками;

- розрізняють грубі і негрубі помилки; зокрема, до **негрубих** відносяться такі: 1) у винятках з усіх правил; 2) у написанні великої букви в складних власних найменуваннях; 3) у випадках написання разом і окремо префіксів у прислівниках, утворених від іменників з прийменниками; 4) у випадках, коли замість одного знаку поставлений інший; 5) у випадках, що вимагають розрізнення *не і ні* (у сполученнях *не хто інший, як...; не що інше, як...; ніхто інший не...; ніщо інше не...*); 6) у пропуску одного із сполучуваних розділових знаків або в порушенні їх послідовності; 7) у заміні українських букв російськими;

- п'ять виправлень (неправильне написання на правильне) прирівнюються до однієї помилки.

Нормативи оцінювання по балах

Бали	Кількість помилок
1	15-16 і більше
2	13-14
3	11-12
4	9-10
5	7-8
6	5-6
7	4
8	3
9	1+1 (негруба) - 2
10	1
11	1 (негруба)
12	–